

Slovenski dom

Štev. 156

V Ljubljani, sreda 12. julija 1939.

Leto IV

Presenetljive vesti iz Anglije:

Hitlerjeve ponudbe Poljski glede skupne oblasti nad Gdanskom

Za to ceno naj bi Poljska stopila iz angleško francoske mirovne fronte

London, 12. jul. o. V angleških političnih krogih so se razširile vesti, da je nemški kancler Hitler te dni poslal Poljski presenetljivo ponudbo glede uvedbe novega pravnega stanja in oblasti v Gdansk. Do tega koraka ga je privedlo spoznanje, da Anglija in Francija ne bosta glede Gdanske Poljske pustili na cedilu, marveč ji bosta v morebitnem sporu zaradi Gdanske glit takoj na pomoč.

Po tej Hitlerjevi ponudbi naj bi Gdansk prišel pod skupno oblast (kondominij) Nemčije in Poljske. Nemčiji bi pripadlo nekaj več oblasti kakor Poljski zaradi tega, ker bi Nemčija po uvedbi kondominija imela upravno in politično

oblast nad Gdanskom in nad vsem ozemljem, ki mu pripada, Poljska pa bi skupno z Nemčijo upravljala in nadzorovala pristanišče ter carine v Gdanku.

Hitler je pripravljen rešiti vprašanje Gdanske na tak miren način, če sprejme Poljska naslednje pogoje:

1. Poljska mora zapustiti fronto miroljubnih držav in zavreči angleška ter francoska poročila.
2. Skleniti mora z Nemčijo novo prijateljsko pogodbo.

3. Mora spet prodajati svoje sirovine Nemčiji v zameno za nemške industrijske izdelke.

4. Demilitarizirati mora ozemlje okoli Gdanske ter umakniti od tam vse svoje čete.

5. Zavreči mora nadzorstvo Zveze narodov nad Gdanskom, ter skupno z Nemčijo izgnati zveznega visokega komisarja iz Gdanske. Uradno te vesti o Hitlerjevi ponudbi niso potrjene, so pa take, da jih Poljska ne bo sprejela, saj bi navzlic videzu prinesle tisto, za kar Nemčiji gre: dejansko nemško oblast nad Gdanskom, razen tega pa odtrgati Poljsko od njenih močnih zaveznikov.

Zastoj angleško-francosko-ruskih pogajanj

Soveti odklanjajo zdaj še tisto, kar so bili poprej že sprejeti

London, 12. julija. m. Zunanje-politični odbor ministrov je imel sredi seje, na kateri je razpravljalo o važnih zunanjih vprašanjih. Na seji so se ministri posvetovali tudi o zadnjih zahtevah, ki jih je za sklenitev pogodbe postavila sovjetska vlada. Uradno o sklepih te seje ničesar ne poročajo. Agencija Reuter

pa je sredi objavila vest, da so zadnje sovjetske zahteve takšne, da bi lahko porušile ravnovesje v medsebojnih obveznostih celo glede onih točk, v katerih je bil prej že dosežen sporazum. Zaradi takšnega vedenja Sovjetske Rusije, londonski odločujoči krogi z veliko bojaznijo gledajo na nadaljni razvoj pogajanj v Moskvi.

Kaj bi bila Poljska pripravljena popustiti glede Gdanske

Angleške vesti o nemških prostovoljcih iz španske državljanske vojne v Gdansk

London, 12. julija. o. Poljski poslanik grof Raczynski se je vrnil iz Varšave in bil takoj sprejet pri zunanjem ministru lordu Halifaxu, kateremu je razložil poljsko stališče glede Gdanske. Poljsko ravnanje v bodoče bo odvisno od nemških korakov. Poljska je pripravljena odrediti pravici, da bi se nadalje imela diplomatsko zastopstvo Gdanske, pripravljena je tudi sprejeti odpravo visokega komisariata Zveze narodov. V mejah možnosti bi skušala olajšati zveze med Nemčijo ter Vzhodno Prusijo. V ta namen bi dovolila novo avtomobilsko cesto, ki pa bi bila poljska in ne podrejena nemški oblasti, kakor to zahtevajo v Berlinu. Nemogoče pa je, da bi se Poljska odrekla svojim pravicam pri carinah v Gdanku in da bi dovolila priključitev Gdanske k Nemčiji. Njeno stališče je torej jasno, jasno

je tudi o čem bi se bila pripravljena z Nemčijo pogajati.

London, 12. julija. Današnji »Telegraph« prinaša presenetljive vesti o Gdanku in pravi, da je Nemčija zadnje tedne poslala v Gdansk vse vojaštvo, ki je sodelovalo v španski državljanski vojni, predvsem divizijo Condor. Te oddelke so poslali v mesto, da bi bili pripravljeni za vsako morebitnost, da bi stražili ogromne zaloge orožja, ki so jih zadnje tedne pretihotapili iz Nemčije v Gdansk in pa da bi nadzorovali narodno socialistične prostovoljce v mestu, ki niso dovolj skušeni, niti dovolj zanesljivi.

Pač pa današnji londonski listi zanikujejo vesti, da bi bilo v Gdansk prišlo sedem nemških minonoscev, ki naj bi ob kakih sovražnostih z minami zaprli pristanišče.

Vatikan, 12. julija. Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« piše o Chamberlainovem govoru ter pravi, da ta govor ni prinesel nobenega odkritja glede odločilne važnosti, ki jo ima Gdansk ob ustju Visle za trgovinsko in politično življenje Poljske. Chamberlain je ponovil svoje vabilo glede pogajanj, ki so še vedno mogoča. Lahko je upati, da bo poljska vlada, ki jo bosta podprli Francija in Anglija, v kratkem posredovala pri senatu Gdanske. To posredovanje bi lahko sprejeli ter tako omogočili pogajanja. Ako bi bil ta korak odbit, bi bila poljska neodvisnost ogrožena.

Ruski bojovníki v Jugoslaviji so razglasili carja Nikola II. za svetnika

Belgrad, 12. julija. »Car Nikolaj II. Romanov, vladar vseh Rusij, ki je umrl kot mučenec, je enoglasno prištel k svetnikom ruske pravoslavne cerkve.«

Tako se glasi nenavaden sklep, ki so ga pred nekaj dnevi sprejeli bivši ruski bojovníki na svojem zboru v Belgradu. Zbora so se udeležili vsi ruski begunci, ki so prej bivali v naši državi in ti, ki so se k nam doselili iz Francije po aferi generala Skobline v Parizu, ko je francoska vlada začela nekomunistične Ruse izganjati.

Carja Nikolaja II. so prišli k svetnikom v kapeli pod velikim spomenikom tujim bojovníkom, umrlim v Jugoslaviji, na belgradskem pokopališču.

Takoj po razglasitvi so z glavnega oltarja vzeli ikono in na njeno mesto postavili carjevo podobo v uniformi. Pravoslavni duhovniki, ki so ga poklicali, da bi imel službo božjo, ni hotel tega storiti, ki je zagledal na oltarju sliko carja Nikolaja. Niso ga mogli pregovoriti vse dolje, dokler niso na njegovo zahtevo carjevo podobo pokrili s časopisi.

Pravoslavne cerkvene oblasti tega sklepa ruskih bojovníkov nočejo priznati, češ, da so se bojovníki začeli mešati v izrazito cerkvene zadeve, s čimer so zagrešili bogokletje.

Ker so ruski begunci vseh slojev dobri in zvesti pravoslavni verniki, bi njihove cerkvene oblasti bile pripravljene uvesti postopek za prištetje umorjenega carja k svetnikom, saj ga v ruskih begunskih krogih častijo kot svetnika že vseh 22 let. Skoraj ni družine, ki ne bi med rodbinskimi ikonami imela tudi carjevo podobo, pred katero neprenehoma gori oljenica. Kot pogoj za začetek postopka pa cerkvene oblasti zahtevajo, da se jim bivši ruski bojovníki uklonijo in preklečejo sklep, s katerim so na svojo roko razglasili carja Nikolaja za svetnika. Begunci tega nočejo storiti, in pravijo, da ni nobenega dvoma, da je car svetnik, saj je umrl kot mučenec. Duhovščina pa jim odgovarja, da je to sicer res, da pa bojovníki nimajo pravice nikogar kanonizirati.

Zdi se pa, da se pravoslavne cerkvene oblasti ne bodo mogle dolgo upirati splošni želji ruskih vernikov in bodo to laično kanonizacijo pač potrdile s svojim sklepom.

Rumunija ne mara v angleško francosko sovjetsko zvezo

London, 12. jul. m. Rumunski poslanik v Londonu Tilea je včeraj v angleškem zunanjem ministru v imenu rumunske vlade protestiral proti namenom, da bi se tudi Rumunija priključila bodoči trojni zvezi med Anglijo, Francijo in Rusijo. Rumunska vlada je zvesta svojim dosedanjim političnim smernicam in ne more sprejeti določb nameravane pogodbe, po kateri bi bilo Rusiji prepuščen razsojanje o tem, kaj in kateri napad na Rumunijo je posreden ali neposreden, s tem bi se Rusija lahko vmešavala tudi v rumunske notranje politične razmere, češar pa rumunska vlada v nobenem primeru neče dopustiti.

Razburljiv letalski boj ob mandžurski meji

London, 12. julija. AA. Reuterjev dopisnik na mandžursko-mongolski meji poroča:

»S posebnega opazovališča, oddaljenega tri milje od reke Halakar, sem gledal razburljiv boj med dvema letalskima oddelkoma. Sovjetska letala so napadla dvakrat. Pri prvem napadu so se spopadla japonska letala, ki jih je bilo 24, s sovjetskimi letali ter sta dve japonski letali pri tem zgoreli. Ostala letala so se vrnila na svoje oporišče. Nekoliko pozneje se je pokazalo 18 sovjetskih bombnikov, ki so navzlic silnemu protiletalskemu ognju vrhli bombe na glavni vodovod, odkoder japonsko letalstvo dobiva vodo. Po končanem bombardiranju so Japonci kazali koške bombe ter trčili, da gre za »bakteriološke bombe«, t. j. bombe napolnjene z bacili, s katerimi naj bi zastrupili vodo. Čete zunanje Mongolije so navzlic močnemu obstreljevanju japonske artilerije in napadov pehote držijo še vedno na drugi strani roke Halakar ter uspešno branijo svoje položaje.

Nemčija in Italija bosta 15. julija razpolagali z 273 divizijami vojaštva. 157 divizij nemških, 116 italijanskih. V tem številu niso všteti motorizirani oddelki, nemška vojska v Ziegfriedovi obrambni črti in italijanski oddelki v Libiji. Nemški generalni štab meni, da to število divizij zadostuje za zmago v nagli vojni, v kakršno bi se Italija in Nemčija spustili.

Italijanska sodba o sestanku na Bledu: Odgovor na angleške poskuse na Balkanu

Trst, 12. julija. m. Italijansko časopisje posveča veliko pozornost zadnjemu sestanku, ki sta ga imela na Bledu naš zunanji minister Aleksander Cincar-Marković in bolgarski ministri predsednik dr. Kjossevanov. Med drugim o tem sestanku poroča »Corriere della sera«, da bodo trdni prijateljski in bratski odnosi med Jugoslavijo in Bolgarijo v bližnji bodočnosti postali dejstvo odločujočega pomena za politično ravnateljstvo v južni Evropi. Bolgarija je po razgledu Jugoslavije zavzela stališče, ki pomeni jasen odgovor raznim angleškim poskusom na Balkanu. To sta-

lišče pomeni novo potrdilo neodvisnosti obeh sosednjih in prijateljskih držav.

Sofija, 12. julija. o. Predsednik bolgarske vlade Kjossevanov se je sredi vrnitve s svojega potovanja po Nemčiji in Jugoslaviji. Takoj po prihodu je bila sklicana seja vlade, na kateri je Kjossevanov poročal o uspehih svojega obiska v Berlinu in na Bledu. Dejal je, da je izredno zadovoljen nad sprejemom v Nemčiji ter nad razgovori, ki jih je imel z nemškimi voditelji. Ravno tako veliko zadovoljenje pa je doživel ob sprejemu pri jugoslovanskem knezu namestniku Pavlu in ob posvetih z jugoslovanskimi politiki.

Izgon tujih državljanov iz južne Tirolske

Italija noče imeti tujih pri pri preseljevanju Tirolcev

Rim, 12. julija. o. Vsi tuji državljani, ki prebivajo na južnem Tirolskem, so dobili od italijanskih oblasti odlok, da morajo v dveh dneh zapustiti te kraje in Italijo. Tisti, ki bi ne mogli v domače države, se lahko naselijo v južnih italijanskih predelih. Izgon je zadel okrog 200 ljudi, največ švicarskih državljanov, 15 Angležev in nekaj Francozov. Dva ameriška državljana, ki prebivata v bozenski pokrajini, nista prizadeta in bosta lahko ostala na svojih posestvih.

Konec opekarske stavke v Belgradu

Belgrad, 12. jul. m. V prostorih uprave mesta Belgrada je bila sredi spet konferenca zastopnikov opekarske industrije ter opekarskega delavstva. Na konferenci je bil dosežen po daljšem razpravljanju sporazum med delodajalci in delavci. S tem je prenehala stavka opekarskih delavcev v Belgradu. Za zdaj je delavstvo doseglo povišanje meze, v ostalih vprašanjih pa bodo razpravljali pozneje.

Določila novega ameriškega zakona o nevtralnosti

Washington, 12. julija. Ameriški zunanji minister Cordell Hull je izjavil predstavnikom tiska, da obsega vlačni načrt o izvajanju nevtralnosti naslednjih 6 točk:

Vesti 12. julija

Egiptski zunanji minister Jahia paša je včeraj dopotoval v Atene, kjer bo končal svoj uradni obisk po balkanskih državah. Na slovesni večerji je sredi imel napitnico, v kateri je poudaril, da veže Grčijo in Egipt isti vzor: služba miru.

Francoski ministrski svet je sklenil, da morajo vsi ministri do nadaljnjega sporočila ostati v Parizu ali v bližnji okolici, ker tako zahteva negotov mednarodni položaj.

Naš novi poslanik v Londonu dr. Subotič in njegova žena sta bila včeraj sprejeta pri angleški kraljici Elizabeti.

12 oddelkov angleških bombnih letal je včeraj prvič letelo nad francoskim ozemljem. Polet je bil izveden natančno po načrtu in brez nezgode.

Italijanski zunanji minister grof Ciano se je včeraj v Barceloni udeležil velike parade španske vojske in obiskal tudi Tarragono. Danes je odpotoval iz Barcelone v Vittorio, potem pa se bo sestal z generalom Francosom v San Sebastianu.

Predsednik poljske republike Moscicki je včeraj sprejel poljskega poslanika pri Vatikanu, ki je danes odpotoval v Rim.

Bivši albanski kralj Zogu je odpotoval v Rigo iz Varšave. Iz Rige pojde v Stockholm, iz Stockholma pa najbrž v Anglijo.

Tri romunska vojaška letala so se zaletela pri Cluynu. Vsi letalci so pri tem našli smrt.

Angleško trgovinsko ministrstvo bo ob vojni plačalo iz državnega denarja odškodnino za blago, ki ga bodo prevažale zasebne ladje in bi ga sovražni napad uničil. Tak sklep je včeraj sprejela vlada.

Velike francoske vojaške parade v Parizu 14. julija se bosta udeležila tudi angleški vojni minister Hore Belisha in načelnik letalskega generalnega štaba sir Newall.

Angleška vlada je na včerajšnji seji razpravljala o izrednih ostrih ukrepih za pobijanje nasilniškega rovarjenja irske republikanske armade, ki je zadnje čase spet začela z atentati po vsej Angliji.

Anglija ne govori prazno, če ponavlja zatrdila, da bo z vsemi silami pomagala obdržati sedanje stanje v Gdanku in se zavzela za Poljsko. Do tega spoznanja prihaja uradno glasilo nemškega zunanje ministrstva v svoji zadnji številki.

Italijanski fašistični krogi razlagajo zadnji govor angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina v tem smislu, da navzlic vsemu pomeni vabilo Nemčiji in Poljski, naj začeta s pogajanjimi za mirno ureditev vprašanja o Gdanku.

Vojaški vlak, poln rezervistov, se je zaletel v potniški vlak na neki predmestni postaji v Bukarešti. Pri nesreči je bilo blizu 20 mrtvih in okoli 100 ranjenih. Rezervisti so se vozili na madžarsko mejo.

Senat v Gdanku in poljska vlada sta podaljšala sporazum o ribolovu in o prodaji rib iz Gdanske na Poljsko.

Predsednik francoske vlade Daladier je včeraj sprejel nemškega poslanika v Parizu in imel z njim daljši posvet.

Glavni odbor sirske nacionalne stranke v Damasku je poslal francoskemu ministrskemu predsedniku ostro brzojavko. V njej obsoja vrnitev Aleksandrete Turčiji, češ da pomeni ta vrnitev krivico nad sirske prebivalstvom, ki bo v narodnem in verskem oziru pod Turčijo mnogo trpelo.

Pogajanja za angleško posojilo Poljski so se uspešno končala v Varšavi. Po poljskih vestih bo Anglija dala 40 milijonov funtov šterlingov (10 milijard dinarjev) za izpolnitev poljske obrambe.

V luksemburški kneževini so neznanci preplavili zadnje dni vse kraje z letaki, v katerih napovedujejo narodnosocialistični prevrat in priključitev kneževine k Nemčiji.

Šport v zadnji minuti

Kako organizirajo Francozi poročevalsko službo, nam najlepše pokaže ekipa, ki jo je poslal za ves čas kot spremljevalca dirkačev na »Tour de France« veliki pariški dnevnik »Paris Soir«. Ekipa ima na razpolago 8 avtomobilov, pet motornih koles in poseben aeroplan. Poročevalska služba je razdeljena takole: o poteku dirke in o vremenskih razmerah bo poročal direktor športne službe »Paris Soir«, Gaston Benec, tehnične komentarje bo prispeval Charles Pelissier, znani francoski dirkač, humoristične novice bo objavljala Serge Veber, opis poti in rute s tehničnimi noticami bo dajal A. Bahar d'Isy, roman o letošnji »Tour de France« bo pisal sproti C. A. Gonnet, fotografije bosta prispevala Gillet in Sartres, za prenos fotografij po brzojavni poti pa bo skrbel inž. Roger Cotedeaux. To vam je različna poročevalska služba. In vsak od teh poročevalcev vsak dan prispeva le po nekaj vrstic, ni mu treba biti za »tintnega kulič«. Le kdaj se bodo kaj v Jugoslaviji rodile take razmere, da bo pri nas kakšen časopis za toliko časa lahko pošiljal svoje ljudi na teren in to tako imenitno opremljene in tako specializirane!

1. prepoved ameriškim ladjam, da bi plule v vojni predelih,
2. omejitev potovanja ameriških državljanov v vojne predele,
3. izvajanje določenih ukrepov pri izvozu blaga v vojaške države,
4. ohranitev sedanje zakonodaje glede posojil in kreditov vojskojučim se državam,
5. nadzorstvo nad vsemi prošnjami in zbiraanjem prostovoljnih prispevkov in skladov za vojaške države, ter
6. nadzorstvo nad izvozom streliva in dajbo sistema koncesij za izvoz in uvoz orožja.

Darujte za VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja, ki bo v Ljubljani od 25. do 30. julija 1939

Anketa o ureditvi cestnega prometa v Ljubljani

Ljubljana, 12. julija.

Na tehničnem oddelku mestnega poglavarstva bo jutri dopoldne zadnja seja ankete, ki je že na dveh sestankih premotrivala vprašanje ureditve in organizacije cestnega prometa. Zivahnih debat o raznih problemih so se udeleževali zastopniki pristojnih korporacij in v pogledu prometa odločujočih organizacij. Anketa je pokazala le delne pozitivne rezultate. Nerešeno n. pr. ostane prav pereče vprašanje avtobusnih kolodvorov. Ostane, kakor običajno, vse pri starem.

Pasiranje počev na križiščih ulic in cest je pri nas le površno rešeno. Ko človek tako-le gleda s kovinsimi kločki ali drugimi znaki zagnanim prehode, takoj, tudi oni, ki ni bil daleč po svetu, opazi in ugotovi, da so ti prehodi sila, sila ozki in nepravilno usmerjeni. Kakšen namen naj imajo vidno označeni prehodi za pešce? V prvi vrsti naj pomenja ta prostor kraj, kjer naj bo pešec takorekoč nekaj suveren napram vozlačem, kjer naj bo zavarovan pred prometnimi nevarnostmi. Vozlač, osebno kolesar, avtomobilist in motociklist, naj bi bil že na daleč opozorjen, da se bliža prostoru, kjer mora vsakakor hitrost vozila zmanjšati in paziti na pešce. V Ljubljani so ti prehodi, kakor rečeno, zelo ozki. Po drugih mestih, kjer je na glavnih prometnih žilah vrvenje, so ti prehodi pasovi prav široki. Tak bi morali biti tudi v Ljubljani. Pogledimo najprej na Marijin trg! Pešec, ki gre od Prešernovega spomenika proti Franciškanski cerkvi, mora prečkati prav ozek pas, ki je tudi postavljen jako ponesrečeno in so napravili na njegov račun hudomušni Ljubljančani že več prav dobrih dostopov in šal. Ta prehod bi moral biti mnogo širši in pomaknjen višje, da bi zajel tudi del Miklošičeve ceste, po kateri se dostikrat razvijajo pravcati dirke kolesarjev in motociklistov. Tudi drugi prehod na Marijinem trgu so ozki. Umevno bi bilo, da bi tehnični oddelček, odsek za ceste vpoševal te okolnosti in prehode preuredil. Slična zgodba je s prehodi pri glavni pošti, kjer je že veliko tramvajsko križišče in dostikrat tam promet po nekaj minut zaustavlja zaradi tramvaja. Tudi na drugih prehodih na Aljdovščini so težave. Prav tu sploh še niso definitivno določeni prehodi, po katerih bi morali strogo in disciplinirano korakati pešci.

In kaj s kolesarji? Ti so sedaj uboga raja. Pešci se na nje jeze, pa na nje vale vso krivdo

prometnih nevarnosti avtomobilist in smrtnih motokiklist. Vsega naj bo vedno kriv le kolesar! To človek lahko opazuje na okroženem sodišču pred kazenskim sodnikom - poedincem, ki ima skoraj vsak teden po več prometnih nesreč in mora po avtomobilskem paragrafu soditi karamboliste. Avtomobilist vedno vali krivdo na kolesarja, sam je nedolžen. Avtomobilist bo vedno sodniku zatrjeval, da je vozil a prav popolnoma predpisano brzino. Običajno je v takih karambolskih procesih sodnik drugega prepričanja in obsodi avtomobilista ali motociklista. So pač toliko resnici na ljubo, tudi mnogi kolesarji, ki iz malomarnosti zakrivajo karambole in pri svojem besnem dirkanju povzročijo pešce. Taki vedno zaslužijo primerno kazen!

Policijska uprava naj bi primerno uredila kolesarski promet po Miklošičevi cesti od Uniona in Prešernovi ulici na Marijin trg. Tu se kolesarji, ne vsi, spuščajo v pravcato dirko in so pešci vedno v nevarnosti tudi v prehodnem pasu, da jih kak kolesar ne povzi.

Policijska uprava pa naj bi zabilala vsem kolesarjem, da morajo imeti na balanci zvonec. Po mestu srečuje človek kolesarje brez zvoncev in na ljudi kar požvižgajo. Take malomarneže je treba prijeti in jim stopiti na pedal.

Zadnji čas je policija napovedala praveati boj kolesarjem. Vzela jih je na piko. Na policijsko upravo dnevno dežujejo od službojučih stražnikov prijave proti kolesarjem zaradi nepravilnih voženj. Toda mnogim kolesarjem je sitno, kajti njim niso bili nikdar, kakor avtomobilistom, objavljeni kakli prometni predpisi. Vprašanje je n. pr. ali sme kolesar na svoje kolo natovoriti kak večji tovor. To je prepovedano! Tako pravi sedaj policija. Do zadnjega časa pa je policija mirno trpela, da so kolesarji vozili najrlačneje, tudi težje predmete na svojem vozilu. Z eno roko so se držali za balanco, z drugo so prijemali kakole stole, vrata, okna, železje itd. Sedaj je to od policije prepovedano! Koliko časa? To si lahko vsakdo misli! Prav ta okolnost, da vozače le nekaj časa preganjajo, potem pa vrde vse na staro, povzroča v prometu delno anarhijo in nediscipliniranost. Kdo pa se naj za vse briga? Ubogi kolesar pa je prispeval v takozvani cestnoprometni fond že čedne milijone! Kam gredo?

Jurij Rehar priznal vlom v Lipnici

Maribor, 11. jul.

Včeraj smo poročali, da so orožniki iz Teznega aretirali v Zrkovcih 29 letnega brezposelnega kovaškega pomočnika Jurija Rehara, ki je osumljen, da je pomagal pri izvršitvi velikega vloma v nemški Lipnici. Rehara so orožniki izročili mariborski policiji, kjer ga je včeraj popoldne in danes dopoldne zasliševal šef kriminalnega oddelka g. Cajkno. Rehara je včeraj in danes ves čas tajil, šele danes popoldne pa se je omechal ter priznal, da je pri omenjenem vlamu sodeloval. Pripravoval je, da se je seznanil v Gradcu z nekim mlajšim moškim, starim 23-24 let, ki je govoril slovensko in v prilesem narečju. Z njim eta se domeniha, da bosta izvršila vlam v okrajno glavarstvo v Lipnici. Imen si nista zaupala, tako da v slučaju aretacije enega ne bi oblasti izvedele še za drugega. Nato je Rehara dobil za nekaj dni službo pri kovaškem mojstru Francu Prepelecu v Lipnici. Ko je prišel njegov tovariš iz Gradca, eta izvršila ponoči vlam v poslopje okrajnega glavarstva. 300 kg težko železno blagajno eta naložila na dvokolesni voziček, katerega eta izmaknila slugi glavarstva ter eta jo odpeljala kakih 300 metrov iz mesta k reki Sulm. Tam je njegov tovariš blagajno razbil s kladivom in jeklenim diletom, katerega je Rehara vzel svoje mu gospodarju mojstru Prepelecu. Rehara je med tem časom stražil, da ju ne bi nihče presenetil. Tovariš je po izvršenem poslu dejal Rehara, da je našel v blagajni samo 300 nemških mark. Od tega mu je dal polovico — 150 mark. Rehara je danes na policiji gledal precej debelo, ko so mu pojasnili, da ga je tovariš nalaгал. V blagajni je bilo namreč 680 mark ter še znamke v vrednosti 64.50 mark. Po izvršenem vlamu — tako pripoveduje dalje Rehara — ga je tovariš nagovarjal, naj bi šla v Gradec ter izvršila vlam pri nekem bogatem hotelirju, hotelskega sluga pa bi enostavno ubila. Rehara pa s tem ni soglašal ter je raje pobežnil še isto noč čez mejo v Jugoslavijo, kjer pa ga je kmalu zagrabila pravica za vrat. Ko so ga pa aretirali, so našli pri njem samo še nekaj dinarjev, vse drugo je že zapravil.

Snočnje rokoborbe v Unionu

Ali ben Abdu in Kop eta se borila neodločeno. Equatore je porazil Janeža, Mrna je premagal Hano v catch se catch canu (udari kakor veš in znaš). Pirnacki je premagal Sotlerja.

Skrivnost smrtne megle

>Tudi njega je medtem zadel polom... In umrl je, je pojasnil Devorny hitro, toda zdvojeno. Kaj vendar ne bo konca tem strašnim vprašanjem?

>Poglej, to je moja hišica!< je zaklical Sam ta trenutek veselo.

>Kot nalašč, da ne leži še pet minut dalje, si je mislil Devorny. >Sicer bi moral pokončati kar vso dinastijo.<

Nato je motril malo razpadajočo leseno hišico z izprašujočimi pogledi. Zdela se je stara in že neprimerna, pa vendar je bilo takoj opaziti, da to ni bila krivda njenih sedanjih stanovalcev. Skrbno popravljeni, sicer polomljeni plot, majhen, toda lepo urejeni vrtniček in s prodrom posuta ozka stezica, so bile priče ljubezni in pozornosti, ki se je sedaj posvečala temu majhnemu domu.

Med tem je oče Sam s svojim gostom stopil v hišo. Revno, toda okusno obloženo, približno osemnajst let staro dekle je stopilo prišlecema nasproti, toda ob pogledu na Devornyja je obstalo kot prikovano.

>To je Marion, moja hči, je Sam ponosno povedal. Nato se je obrnil k dekletu: >Naš novi stanovalec. Stanoval bo v zgornji sobici... Hm... Siromak — Kenntlbury, obubožani grof.<

Za Marion se je zdela, da vseh vlnudnostnih oblik gotovo ni obvladala. Kot na povleje se je obrnila na peti in naglo stekla stran. Devorny je mogel pri motnem svitu mraka še točno ugotoviti, kako vitka in čedne postave je bila, in kako ljubeč ozek otroški obraz je imela.

Oče Sam se je zasmeljal.

Ostra sodba za tatvine v bolnišnici

Maribor, 11. julija.

Danes dopoldne — v današnjem »Slovenskem domu« smo o tem že obširneje poročali — se je zagovarjal pred malim senatom mariborskega okrajnega sodišča 39 letna Matilda Kovačič iz Razvanja zaradi drznih tatvin v mariborski bolnišnici. Kovačičeva je lani in predlansko leto prihajala vsak teden nekajkrat v bolnišnico v opoldanskem času, ki je določen za obiske »bolnike obiskovate. Ti obiski so ji bili le preteveza, da je lahko hodila i zene bolniške sobe v drugo, dasi ni poznala nobenega bolnika ter se je vrtila okrog po parku, ob vsaki priliki pa je ukradla nekaj rjuh, brisač, perila itd. Na ta način si je v dveh letih nabrala ogromno zalogo perila, katerega je doma predelala ter ga prodajala naprej. Kovačičeva, ki je bila že večkrat zaradi tatvin predkaznovana, je bila obsojena na 1 leto in 6 mesecev robije ter tri leta izgube častnih pravic.

Pogajanje za sporazum med Zagrebom in Belgradom — v nogometu

Belgrad, 12. julija. m. Na snočni seji Jugoslovsanske nogometne zveze je bilo sprejetih več važnih sklepov. Poleg drugega je bil izdelan načrt novih pravil ter je bilo določeno tudi število klubov, ki bodo tekmovali za nogometno prvenstvo. Izvedba teh sklepov je pa odložena za nekaj dni, to pa iz razloga, ker je na snočni seji JNZ tri podzveze (zagrebško, osječko in splitsko) zastopal predsednik ljubljanske podzveze g. Kostel ter je v njihovem imenu zaprosil za sestanek med zastopniki JNZ in zagrebško nogometno podzvezo. Ta sestanek bo v četrtek v Slavenskem Brodu. Od strani JNZ se ga bodo udeležili predsednik Andrej Jevič, Kosta Hadži in Stevan Trivunac. Če bi v Slavenskem Brodu ne prišlo do sporazuma med zastopniki JNZ in zagrebško podzvezo, bo JNZ snočne sklepe takoj izvedla.

Ljubljana od včera do danes

Sever je pritisnil in spet napravil lepo vreme v naši deželi. Včera pa še ni bilo prave vročine, tako da s kopanjem ni bilo nič priča. Počasi pa se bo prav gotovo že v toku današnjega dne ozračje spet segrelo. Pričakovati je skoraj, da takšnega vremena kakor smo ga imeli prav v začetku junija, najbrž zdaj nekaj časa ne bo. Vse kaže, da bomo najbrž dobivali popoldne krajše nevihte.

Včerašnji dan na reševalni postaji

Reševalci včera niso imeli posebno mnogo dela. V knjigi je zapisano, da so prepeljali dve porodnici, zapisani pa sta tudi dve nesreči, ki sta se zgodili včerašnji dan.

Konj je prav hudo udaril v trebuh Maksa Pogajnika, hlapca pri posestniku Pirnatu na Tržaški cesti.

Včera so se reševalci odpeljali v Zgornje Blato. Tam skozi se je bil peljal posestnik s Porodiča pri šmarju-Sapu, Joža Perovšek. Padel je ter se hudo potolkel.

Mladi so zašli na kriva pota

Zadnji čas so v Ljubljani predrzni tatovi dobili prav posebno »ptiko« na motorna kolesa. V enem samem pitem tednu jih je bilo ukradenih pet. Preteklo soboto pa so izginila tri. Ob prvo je prišel monter Vinko Robas, ki ga je bil samo za trenutek prislonil ob Robbov vodnjak tam pred magistratom, drugo je zmanjkalo inženirju Vladimirju Rovšu izpred njegovega stanovanja v Gladališki stolbi, tretje pa je zmanjkalo dr. Stanku Jerebu na Šempeterski cesti. Policija se je takoj spravila na delo in res se ji je posrečilo, da je dobila tatove, ki so zadnja tri motorna kolesa »spravili na varno«. In zanimive ptičke je odkrila! Komaj petnajst do sedemnajst let so stari. Ko so jih prijeli, so dejali, da so se bili zmenili za izlet: v Metliko so se nameravali odpeljati. Da bi pa bili videti bolj imenitni, so sklenili, da ne bi bilo napak, če bi se v Metliko odpeljali z motornimi kolesi. Toda kako priti do tega, dovolj draga vozila? Kako neki! Tako kakor so videli v kinu gangsterje. Dobra se jim je zdela ta misel in že so sklenili, da jo bodo uresničili. Vsa naj bi ukradel eno kolo in stvar bo urejena. V soboto so lepo prežali vsak na svojo pest in kmalu se jim je drzna namera tudi posrečila. Veselo so si pomeli roke, češ presneto smo se postavili, ali bodo gledali lastniki, ki jo bodo morali mahati peš, mi pa se bomo lepo vozili! Brž so si preakrbeli še potrebne bencina, potem pa so se sedli vsak na svoj motocikel ter se odpeljali v Metliko, kamor so se bili namenili. V Metliko so se imeli kar prav fletno, hudo so bili zadovoljni sami s seboj. Ko so se dovolj naveselili, so spet sedli na motorna kolesa ter se odpeljali nazaj proti Ljubljani. Na poti pa je enemu od njih v motorju zmanjkalo bencina. Razjahal je ter motocikel zavlekel v goščo ob poti, kjer ga je pokril z vejami, potem pa se je vsedel k tovarišu in tako so se naprej proti Ljubljani peljali vsi trije prekanjeni ptički na dveh motornih kolesih. Hudo dobro volje so bili. Blizu Rakovnika pa se jim je zdelo, da bo varneje, če stopijo s koles, ker bi jih utegnili na prihodnji stražnici malo pobatrati, če niso morda ta kolesa tista, ki so bila ukradena. Brž so stopili z njih, jih potisnili v gozd, nalomili vej ter jih lepo prekrili, tako da jih ne bi še prvi, ki bi bil prišel mimo, utegnili odkriti. Potem pa so jo udarili naprej peš. Močno so bili veseli, saj so menili, da so svojo »veliko pustolovščino« opravili lepo v redu ter »imenitno«. Toda njihova veselje je trajalo le malo časa. Že je potrkalo roka pravice na njihova vrata. Morali so oditi na policijo. Tam so se jim pa obrzali kaj naglo zjasnili. Trdo so jih prijeli, ko so jih zasliševali, pa so kaj kmalu izvedeli, da so fantiči svoji dve motorni kolesi skrili na Golovcu tam pred Rakovnikom. Policija je takoj poslala na kraj same ljudi, ki so kolesi res našli, tretjega pa dozdaj še niso dobili. Fantje so se izgovarjali, da prav zares niso imeli nobenega namena, da bi kolesa ukradli, le za kolo so si hoteli privoščiti kratek motoristični izlet do Metlike. Nemara, da tale njihov izgovor tudi dejansko drži, kajti mladina, ki se loteva takihle reči kot je bila ta, je v resnici na vso moč lahko mišljena. Vendar so fantiči imeli že večkrat opravka s policijo, tako da ni izključeno, da jih bo policija predala celo sodišču. Mladi so začeli ti gospodiči.

Nesreče pri delu

V ljubljansko bolnišnico so včera pripeljali nekaj ponesrečencev, ki so se poškodovali pri delu.

Miner pri trdki Bidovec v Kranju, Knez

Karel, je imel opravka z mino, pa mu je pri eksploziji odletel v oko drobec kamna.

V dan si je zadržal pri delu po nesreči šivanko precej globoko Ana Šetina, žena ključavničarskega mojstra iz Ljubljane.

Vrv je privezovala, da bi sušila perilo na dvorišču žena služtelja, Marija Vozelj. Pri tem opravilu pa ji je nenadoma spodrsnilo, prevrnila se ji je pručka, na kateri je stala, padla je ter si poškodovala roko.

V bolnišnici je vsakdanji promet še vedno velik. Včera je bilo zapisanih kakšnih 150 pacientov.

Bata zaupa ljubljanskemu okusu

Človek, ki gre po Dunajski ali Aleksandrovi cesti, opazi, da so te dni obili palače v višini dobre tretjine počez in navpik z raznobarnimi deskami, plavimi, črnimi, belimi, nebarvanimi. Plava barva pomenja transparent-steklo, nebarvane (bele) deske pomenjajo bel kamen, črna »gabra« (črn) kamen, s plavo barvo so označeni tudi stebri, ki bodo pokriti z opalnim steklom. Okrižja, ki jih zdaj označujejo nebarvane deske, bodo iz bele kovine. Pod teraso bo rob obdan s črnim kamnom. Zdaj pa pride najvažnejše! Tam ob Aleksandrovi cesti sta označena dva nadstreška nad izlozhama, višji in nižji. Višji je na pogled monumentalnejši, sonce bo močnejše osvetljevalo izlozho, nižji pa ni toliko monumentalen, pač pa se zdi praktičnejši, ker bo v trgovino pripušal več svetlobe, izlozba pa bodo povrh videti intimnejše. Nadstrešek bo na spodnji plati krit z opalnim steklom. Vse portal bo tod sam veljal okrog poldruga milijona dinarjev. Podjetje Bata se je odločilo, da bo zaupalo ljubljanskemu okusu ter bo dalo vprašanje, kateri nadstrešek bolj odgovarja, visoki ali nizki, na glasovanje. Glasovnice se bodo dobile v trgovini. Tistega, za katerega se bo glasovalec odločil, bo podčrtal. Ob koncu se bo sestala žirija, ki bo iz večine, katere se bo odločila za ta ali oni nadstrešek, izbrala deset glasovalcev, ki bodo nagrajeni. Ni dvoma, da se bo tega glasovanja udeležilo veliko število Ljubljančanov.

Poskusna obloga poslopja in to glasovanje sta pri novi palači Bate nastopili v Ljubljani zdaj kot prvi. Glasovanje bo v četrtek, v petek, v soboto in najbrž tudi še v nedeljo.

Lov na kolesarje

Cestna oblast se je spravila te dni na hvalevredno delo: začela je uvajati red po naših, v tem oziru sicer že močno urejenih cestah. O redu na cestah je bilo zadnje dni veliko pametnega in nespametnega pisanja, toda vse pisanje in kakor kaže tudi vse ukrepe cestne oblasti vodi ena misel: da so kolesarji nosilci vsega zla na cestah in da jih je zato treba uradno in neuradno preganjati, kar se le da. Cestni promet se mora pri nas, v beraški in nemotorizirani pokrajini uravnati po zahtevah nekaj stotin bogatih avtomobilistov! Zanje se delajo in izboljšujejo ceste. Za teh nekaj sto ljudi in njihove potrebe ter zabave gredo milijoni in milijoni, razen tega pa naj bi bil njihovim potrebam prilagojen še ves cestni red. Kolesa je v Sloveniji blizu 200.000, avtomobilov vseh vrst nekaj nad 3000. Kolesarji plačajo raznih davkov 5.000.000 dinarjev. Bogati avtomobilisti kvečjemu toliko. Kolesarski davek neprimerno huje zadene naše ljudstvo, saj je kolo vozilo malega in revnega človeka. In pri vsem tem naj bi kolesarji ne imeli na cesti nobenih pravic, kakor kažejo zahteve raznih modrih »prometnikov« po anketah in drugod.

Prav včera in danes je začela oblast zlasti v Ljubljani z vso ostroščjo nastopati proti kolesarjem. Lahko zapadeš kazni, da ne veš kdaj in zakaj: na primer, če nimaš vedno pri sebi prometne knjižice, če se po naključju ustaviš pred železniško zapornico vstric drugega kolesarja ali ateriš kaj takega pred trafiklo, kar je vse prepovedano in kaznovano. Vedno je kriv kolesar. Začela se je vojska proti kolesarjem.

Po našem skromnem mnenju naj bi oblast preganjala le prave grešnike. Cestni promet pri nas naj bi se pa urejal po interesih večine in ne po zahtevah manjšine. Če predstavljajo kolesa ogromno večino osebnih vozil na naših cestah, naj bo cestni promet urejen tako, da bodo nekaj varstva in nekaj pravic imeli tudi kolesarji, ki so vrh tega izpostavljeni večji nevarnosti na cesti, o čemer priča toliko smrti po krivdi brnečih avtomobilistov.

To bi bilo pravično in v smislu ljudskih keristi. Tako je urejen promet v izrazito kolesarskih državah kakor na primer Holandija, Daneka, itd. Večini več pravice, ne pa samo palice!

DAN VELIKIH BORB!

Pri mednarodnih tekmah v rokoborbi nastopijo danes sledči pari: Sotler proti Hani, Janež proti Pirnackemu, KOP proti MRNI in EQUATORE proti ALI BEN ABDO. — Začetek ob 21. uri v dvorani KINO UNION-a

14

Nekoliko sramežljiva je že, mala... Pred drugimi delavci nima nobenega strahu. Toda grof je zanjo še vedno neraziskano polje... Seveda...<

Muzajoč se je dvignil steklo od petrolejke in jo prižgal. Nato je potegnil zavese in se lagodno udesel za mizo. Devorny se ni pustil šele prositi, temveč se je prav tako kar udesel.

>Zares težko je za takole starega moža, da prav vzgoji takole kot živo srebro živahno dekle, je pripovedoval Sam, med tem pa je mirno in zamišljeno basal svojo pipo. >Toda Marion je že postala kar pravo dekle. Bog ve, da nisem mogel pri tem posebno pomagati... Seveda...<

Devorny se je lagodno naslonil nazaj. Ta hip ni več čutil hude trudnosti, ko mu je prijeten kuhinjski duh izdal, da se kuha topla jed.

Nekaj minut kasneje so se odprle duri in deklica je spet vstopila. Na široki leseni deski je prinesla Marion tri krožnike kadeče se vsebine, čez ramo pa ji je visel bleščeč bel prtček. Brez besede je pripravila mizo.

>Kako, namizni prt?< se je čudil Sam.

Marion je povesila noske. Nekaj sekund so se svetile njene oči, kakor da bi tiho izpraševale Devornyja, nato pa je povesila pogled in poravnala prt na mizi.

>Posebej pripravljen za obisk grofov, je rekla mirno in odločno.

Devorny je zastrmel vanjo in le stežka pritajil nasmeh. Nobena mišica na njegovem obrazu se ni zganila, ko se je častitljivo priklonil pred malo gospodinjco.

>Ponižno se zahvaljujem za tako pozornost, madame, je svečano zagotavljal.

>Ni za kaj, svetlost, je odvrnila ponosno in postavila

preden krožnik leče. >Da bi vam dobro teknilo. Toda pazite vendar, sicer boste kar pogoltnili koščke mesa, ki plavajo vmes. Prava škoda bi bila za užitek.<

>Potrudil se bom do skrajnosti, da bom ubogal vaš nasvet, je zagotavljal Devorny in se lotil jedi.

Molče so vsi trije zajemali. Prva je bila gotova Marion. Naslonila je glavo na roki in gledala v Devornyja, toda ta se s tem ni pustil zmotiti.

>Ste li vi pravi, pristni, propadli grof?< je vprašala nenadoma in iz njenih besed je zvenelo neke vrste občudovanje.

>Bolj propadel kot grof, je odgovoril na kratko in z jama korajžno naprej.

Marion je vzdihnila: >Jaz sem si grofa predstavljala čisto popolnoma drugače, je pripomnila in si odpihnila, ne da bi se ganila, nevšečni šop las izpred obraza.

>Tudi jaz, je odvrnil Devorny. >Pa prav to me dela najbolj propadlega.<

Za nekaj trenutkov je zavladal molk. Marion je motrila vzorec namiznega prta. Nenadoma je odločno dvignila glavo.

>Dozdaj mi kar ugaleta, je ugotovila z občudovanjem vredno odkritostjo. >Toda, kaj ste zmerom tako molčeči?<

Devorny je z užtkom pogoltnil tretji in zadnji košček mesa, ki ga je bil odkril.

>Pri jedi-zmeraj, je dejal mirno in odrinil od sebe prazni krožnik. >V grofovskih hišah je namreč navada, da človek molči, če ima pri jedi polna usta.<

>A takoo...< je rekla zamišljeno. >Prav za prav je to kar lepa navada... Nekaj za te, oče, se je obrnila k očetu.

>Kadar boš spet dobil vrtoglavo, ti bom takoj dala kaj jesti! Potem boš moral biti tiho kot miška!<

Od tu in tam

Kongres Kristusa Kralja

od 25. do 30. julija 1939

Velike svečanosti za dan godu kralja Petra II, ki se muči v Miločer, bodo priredile vse organizacije in društva iz krajev v Kotskorskem zalivu. V Budvi bodo priredili veliko razsvetljavo, pri kateri bodo sodelovali oddelki mornarice kakor tudi dijak, ki se nahajajo na ferialnih kolonijah v bližnjih krajih. Več razsvetljenih parnikov pa bo odplulo z izletniki pred dvorec Miločer, kjer se bodo slovesnosti nadaljevale. Svečanosti bodo na Petrov dan po pravoslavnem koledarju.

Velika izletniška parnika jugoslovanskih parobrodskih družb, kakor »Kraljica Marija« in »Princesa Olga«, sta letos do sedaj ostala v pristaniščih, ker se ni prijavilo za najavljena potovanja po Sredozemskem morju zadostno število tujih letoviščarjev, ki obiskujejo Dalmacijo. Ovir leži v deviznih omejitvah, ki onemogočajo tujcem dražja potovanja. Vendar pa se zdi, da bo parnik »Kraljica Marija« v kratkem vendarle odplul na krožno potovanje po Sredozemlju, pač pa bo še naprej ostal nezabrljen parnik »Princesa Olga«. Večino osebja s tega parnika je družba »Jugoslovanski Lloyd« že zaposlila po drugih svojih parnikih.

Splošne ladjedelnice so spet omejile delo, ker jim primanjkuje naročil. Nedavno sta bili izdelani dve vojni ladji za našo mornarico, a tretja delana izdelana v tujini. Ladjedelnice izdelajo doma ladjo v celoti, le stroje še vedno nabavljajo v tujini. Sem in tja prihajajo v popravilo naši večji trgovski parniki, da imajo ladjedelnice vsaj nekaj posla.

Letošnja žitna žetev je bila po splošni oceni za 15 odstotkov slabša kakor lani. Sicer je bila v Srbiji in Bosni žetev nekoliko boljše kakor lani, vendar pa prihajata pri merjenju v poštev le žitnici v Bački in Banatu. Računajo, da bo za izvoz ostalo okrog 20–30 tisoč vagonov žita. Bolj težko bo s koruzo, ki bo dala letos spet rekordno žetev. Kmetovalci imajo doma še velike količine lanske koruze, toda zaradi previsokih cen se blago zelo težko proda. Pšenico odkupuje zaenkrat le Privilegirana izvozna družba, kajti za zasebnike je odkupna cena, katero je določila vlada, previsoka. Zato je pričakovati, da bo cena pšenice po prvih kupcih padla.

Zdravniško službo bo preuredil v svojih zavodih Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Obenem bodo zdravniki dobili tudi novo kolektivno pogodbo, s katero se bodo njihovi delovni pogoji in nagrade nanovo uredile. S tem bodo odpadli večkratni spori urada z zdravniškimi organizacijami, kajti pri sestavi nove pogodbe so sodelovale tudi zdravniške organizacije. Nova pogodba bo sprejeta na seji ravnateljstva Osrednjega urada, ki bo v petek.

Prvo moderno kopališče v moravski banovini je bilo dograjeno in odprto pred kratkim v Leskovicu. Lastnik kopališča je družba, v kateri so en bankir, industrialec, restavratore in gradbenik. Kopališki bazen je dolg 45 m, širok pa 13 m. Takoj po otvoritvi se je na kopališču kar trlo kopalec. Verjetno je, da bodo temu zgledu sledili še drugi kraji, da se prestolniško častopisje ne bo moglo več pritoževati nad zaostalostjo svojih krajev v primeru s Slovenijo, kjer ima skoro vsak večji podeželski kraj svoje moderno kopališče.

Svojega moža je pred sodnikom z nožem napadla mlada muslimanka Kadrija Dizdarević iz Mostarja. Trgovca Kovač se je bil ločil od prve žene in se oženil z drugo. Za po nekaj mesecih pa je začel zahajati nazaj k prvi ženi. Druga žena ga je zato stalno zasledovala. Pred nekaj dnevi pa ga je povabila, da gresta skupaj na šerijatsko sodišče, kjer bosta podpisala listino, da se ločita. Med zaslišanjem pa je Kadrija odšla v bližnjo trgovino in kupila nož. Prav v trenutku, ko je mož podpisoval ločitveno listino, je žena potegnila dolg nož in skočila proti možu. Mož je naglo skočil in se s tem rešil, a bojevitost ženo je sodnik prijel in ji izvil nož iz rok. Trgovca se je vrnil k svoji prvi ženi, Kadrija pa je romala v zapor.

Iz protesta proti prestroji ženi je 24 ur prebil v kanalu čevljar Milojko Pejić iz Nisa. Milojko se je s svojo ženo stalno prepiral, včasih pa celo stpel. Zmerom se je proti sosedom pritoževal nad svojo situacijo. Da bi pa javno protestiral proti krivici, katera se mu je dogajala, je pred hišo odkril pokrov cestnega kanala in zlezal v globoki kanal. 24 ur je prebil v smradu in nesnagi, pa se žena zanj ni zmenila. Ko pa je že čisto obnemogel, je začel klicati na pomoč. Izvlekli so ga vsega zmučenega, povrh pa se je še zastrupil s plini, ki se v kanalih razvijajo. Prepeljali so ga morali v bolnišnico, kjer pa zdravnik pravijo, da ga bo zelo težko ohraniti pri življenju. Zeno srce pa se po tem dogodku menda ni nič omejevalo.

Z vilami je skoraj do smrti ranil svojega bratrance Rok Grac iz Stare Bistre pri Zagrebu. Bratranec Stjepan in Rok sta se kregala zaradi neke vožnje. Vmes se je pa vstaknil Stjepanov brat Franjo in začel Roku groziti. Tedaj pa je Rok nenadoma pograbil za vilo in ji zasadil bratrance v trebuh.

350 kilometrov poti je prehodila stara mačka, da se je vrnila k svojemu gospodarju. Rus Januševski se je bil iz Brčkega preselil v Banjaluko. Pri sosedu je dobil staro mačko in jo odnesel s seboj. Ze nekaj dni po prihodu v Banjaluko pa je mačka izginila. Ni bilo že teden dni, da so nanjo nazadnje že pozabili. Pač pa je bil zelo presenečen sosed iz Brčkega, ko se je mačka vsa izrpana spet pojavila v njegovi hiši. Žival je poiskala spet svojega starega gospodarja in prehodila pot, ki je dolga 350 kilometrov.

Vlomilca v svoje stanovanje je obstrlel neki uradnik v Slavonskem Brodu. Ze nekaj tednov se je tamkajšnja policija zama z trudila, da bi izsledila to poljo vlomilcev, ki so redno vsako noč izvršili po nekaj vlomov. Zločinci so bili tako predrzni, da so nekajkrat vlomili tudi v lake hiše, blizu katerih je stražil policaj. Ko pa so poskušali vlomiti v stanovanje nekega uradnika, pa jim je epodletelo. Uradnik je začel suštenje v kuhinji, skočil iz postelje, pograbil samokres in stopil v kuhinjo. Vlomilec jo je jadrno potegnil, toda uradnik je ustrlel in ga zadel v nogo. Vlomilca Kurjakovića je prijel policaj, kmalu nato pa še vse tri njegove pomagače.

De svojih pravie bodo prišli tudi trafikantje, ki se že dolga leta bore za večji odstotek svojega zaslužka, za prisilno združenje ter za svoje kreditne zadruge, ki bi pomagale malim prodajalcem, da bi za svojo zalogo dobili posojila. Zastopniki trafikantske zveze so obiskali tudi glavnega ravnatelja uprave državnih monopolov dr. Markovića, ki je obljubil, da bo storil vse, da se trafikantom izpolnijo pravični zahteva.

Pospešite nabiralne akcije!

Vsem župnim uradom smo razposlali bloke z boni za nabiranje darov. Vse farne organizacije pa so naprošene, da se žrtvujejo in z vnmno pobirajo darove za kongres Kristusa Kralja!

Ker je za izvedbo kongresa potrebnih še precej sredstev, pripravljajni odbor vljudno prosi, da vsaka slovenska družina daruje vsaj 2 din za kongres.

Prepričani smo, da bo velika zamisel kongresa Kristusa Kralja našla topel odziv pri vseh Slovencih in da bodo s prodajo bonov zbrana še potrebna sredstva za ta kongres!

Bog povrni vsem darovalcem!

Pripravljajni odbor za KKK.

Oskrbite si kongresne knjižice!

Kongresne knjižice so dostavljene vsem župnim uradom. Stanejo: rdeče z znakom vred 8 din; te dovoljujejo vstop tudi k »Igri o kraljestvu božjem«, modre z znakom vred 5 din; te dovoljujejo dostop k ostalim prireditvjam na stadionu razen k Igri o kraljestvu božjem ne. Obe knjižici pa dajeta pravico do polovične vožnje na železnici.

Kjer bi knjižice zmanjkalo, nemudoma pošljite po nove. Kjer bi jih bilo pa očitno preveč, pa jih takoj pošljite nazaj, da jih pošljemo tja, kjer jih manjka!

Knjižice dobite tudi v Ljubljani na Prosvetni zvezi ali pa v glavni kongresni pisarni na Tyrševi cesti št. 29 I. v poslojpu Gospodarske zveze.

★

Velika vaja za »Igri o kraljestvu božjem«, ki je preteklo nedeljo morala odpasti, bo neprekljeno jutri, v četrtek, 13. julija ob pol 8 zvečer na Stadionu. Vaje naj se točno udeležijo vse skupine iz »zborov nove krščanske mladine« ter ves »zbor angelov«. Skupine naj se takoj po prihodu

na Stadion razvrstijo za napisanimi tablam, ki bodo razvrščene v areni. Zaradi važnih pojasnil in navodil je nujno potrebno, da se vaje udeležite polnoštevilno. — Vrhovni režiser.

Ljubljanski stalni reditelji se morajo točno udeležiti nujnega sestanka, ki bo drevi ob 8 v areni Stadionu. O tem se medsebojno obvestite. Ker boste imeli pri »Igri o kraljestvu božjem« posebno odgovorno nalogo, je polnoštevilna udeležba brezpogojno potrebna. — Ivo Peršuh.

Člani in članice, mladej in mladenke šmarnogorskega, barjanskega in zasavskega fantovskega in dekliskega okrožja, naj se popolnoma zanesljivo in polnoštevilno udeležijo vaje za »Igri o kraljestvu božjem« v četrtek zvečer na Stadionu. Pridejo naj takoj po sedmi uri. Odbori naj še s svoje strani ukrenejo vse potrebno, da bo udeležba polnoštevilna in disciplinirana. Vaja bo trajala le do mraka in bodo tako tudi mladej in mladenke še lahko prišli domov.

Kongresna pisarna sporoča:

12.000 otrok je že priglavljenih! Mladinska prireditve bo, kakor vse kaže, prav gotovo najpriljubnejša med vsemi prireditvami na Stadionu. Število otrok, ki so se do sedaj prijavili, je naravnost mogočno. Prijave pa še vedno prihajajo. Otroci bodo javno pred vsem svetom izpričali v soboto jutraj, s pesmijo in z navdušenim vzklikanjem, da je slovenska mladina Kristusova in nikogar drugega. Vse pa, ki otrok iz svoje župnije še niste prijavili, prosimo, da to storite takoj! Čim več, tem mogočnejša bo njihova manifestacija Kralju — otroki!

Komenda na prvem mestu! Zopet so Komendanci pred vsemi. Nakupili so v kongresni pisarni nad 850 znakov in knjižice za kongres. To je vsekakor lep dokaz velikega zanimanja. Pozivamo tudi druge župnije, naj poskrbe, da bo udeležencev na kongresu čim več! Kongresne knjižice in znake smo razposlali sedaj vsem župnijskim pripravljajnim odborom ljubljanske in lavntinske škofije in jih prav lepo prosimo, da pohite s prodajo. Kolikor knjižice in znakov ne potrebuje, prosimo, da jih takoj vrnete kongresni pisarni, ki ima svoje prostore na Tyrševi cesti 29 I. (hodnik) v Ljubljani.

Srednješolci in akademike, ki obvladajo tuje jezike, prav lepo prosimo, da stavijo svoje znanje na razpolago kongresnemu odboru za informacijsko službo!

Nekaj novic iz Slovenskih goric

Velika tombola fantovskega odseka Sv. Troica

je bila v nedeljo 9. t. m. na samostanskem dvorišču ob udeležbi nad 4000 ljudi iz bližnje in daljne okolice. Razdeljeni so bili lepi dotiki v vrednosti okrog 10.000 din. S to tombolo si je zagotovil omenjeni fantovski odsek, ki je v slovenjgorskem okrožju eden najdelavnejših, lep napredek.

Ponesrečil se je s motornim kolesom posestnik in gostilničar Krajnc Jožef iz Žic, obč. Sv. Ana v Slov. gor., na občinski cesti Zice-Ledenik. Peljal se je v petek 7. t. m. z nekim spremeljalcem čez potokno most, ki je zgrajen iz tramov. Ko je vozač kolo obrnil, je po nesrečnem naključju spodenoslo zadnji del kolesa in Krajnc je padel s zadnjega sedelja preko vozača ob neki trdi predmet, da je obležal nezavesten. Ponesrečenec je dobil hude notranje poškodbe. Vendar upamo, da bo ob dobri zdravniški oskrbi ozdravel.

Žetev se je začela

Pred nekaj dnevi je pričela v Slovenskih goricah redna žetev rži in kmalu bodo kmetje želi tudi pšenico. Letošnji pridelek žita bo zelo slab.

Športne vesti

BSK organizira za svojo povračilno tekmo v Budimpešti s prvakom Madžarske Ujpeštom poseben navijaški voz. Vlak bo odpeljal iz Beograda v petek zveč; voznja velja Din 230. BSK bo odigral svojo drugo tekmo v Budimpešti že v soboto popoldne; v nedeljo igra namreč v Budimpešti Bologna s Ferecvároszem. Tekmo med BSKom in Ujpeštom bo sodil italijanski sodnik Barlasino, dočim bo nedeljsko tekmo sodil angleški sodnik BSK bo v Budimpešti nastopil v isti postavi kakor je nastopil prejšnjo nedeljo. Za slučaj, da bi nedeljska tekma v Budimpešti izravnila belgrajski rezultat 4 : 2, bosta oba kluba igrala tretjo odločilno tekmo in sicer v Tretu.

Pod naslovom »ali bo šla Ljubljana v hrvatsko ligo« razpravlja današnji »Jutranji list«, ki med drugim tudi omenja, da smo Slovenci ekraja na spor med Zagrebom in Belgradom gledali le od strani, da smo pa danes prišli do prepričanja, da je tudi usoda slovenskega nogometa odvisna od reorganizacije jugoslovanskega nogometa in da Slovincem sicer ne preostaja nič drugega, kakor da tudi vstopijo in igrajo v Hrvatski ligi.

Na sinočnji seji J. N. Z. so bili tudi slovenski delegati, ki so pojasnili svoje stališče. Zaenkrat nam pa še ni znano, kakšen je bil petek večerajšnje seje upravnega odbora J. N. Z. Nedvomno pa je, da se je sinoči razpravljalo o važnih vprašanjih in upamo tudi, da je prišlo do kakih konkretnih zaključkov.

Jugoslovanska teniška zveza priredi v petek, soboto in nedeljo teniški turnir naših najboljših tenismanov. Na podlagi rezultatov, ki jih bodo dosegli naši igralci, bo tudi sestavljena naša teniška reprezentanca, ki bo koncem meseca nastopila proti nemški teniški reprezentanci v evropskem finalu za Davisov pokal.

Sporod turnirja naših mušketirjev je naslednji: V petek ob 8 uri Punčec : Pallada in Kukuljević : Mitic.

V soboto ob 3 uri: Pallada proti zmagovalcu para Kukuljević : Mitic in Punčec proti premagancu istega para.

V nedeljo ob 3 uri: Pallada proti premagancu drugega para od petka in Punčec proti zmagovalcu istega para.

V ponedeljek ob 4. uri igra v dvojce med Punčecom in Miticem ter Kukuljevičem in Pallado.

Nemško atletsko prvenstvo, ki je bilo v soboto in nedeljo v Berlinu, je prineslo nekaj prav izredno lepih rezultatov. Met kladiva: Black

ker so obiskale mnoge kraje letošnjo pomlad hude vremenske katastrofe. V Pesniški in Ščavniški dolini je velik del žitnih posevkov uničila poplava, v občinah Sv. Ana, Sv. Benedikt in Negova pa je opustošila toča, ki je uničila 60 odstotkov žita. Pred točo je najhuje trpel ječmen, ki je bil že skoraj zrel. Pridelek ječmena se bo v prizadetih krajih zmanjšal najmanj za 80 odstotkov, kar je pač za revno prebivalstvo in to po večini za viničarske in bajtarske družine velik udarec.

Peronospora se širi

Bolezen na vinski trti peronospora, ki je povzročila največjo škodo našemu vinogradništvu l. 1938, se ob zadnjem toplem vremenu naglo širi. Bolezen zavzema zelo velik razmah zaradi nepravočasnega prvega škropljenja, ki pa je bilo zaradi dežja onemogočeno. Tudi pozneje so nekateri vinogradniki prezrli pravi trenutek, kar se utegne bridko maščevati nad njimi. V splošnem so letos prizadeti mali revni vinogradniki, ki si zaradi visokih cen škroplil ne morejo v zadostni množini nabavljati, kar pa ima v našem vinogradništvu neljubje posledice v širjenju peronospore. V tem oziru je treba najti način, kako rešiti našega malega vinogradnika pred propadom.

57.17 m; skok s palico: Haunzwicki 400 m; tek na 3000 m preko saravnih ovir: Kaindl 9 : 06.8; skok v daljavo: dr. Long 7.41 m; tek na 100 m Necker-mann 10.3; met kroglice: Trippe 16.22 m; tek na 10.000 m: Syring 30 : 57.7; tek na 200 m Scheuring 21.1; tek na 400 m: Hamann 48.1; tek na 800 m: Harbig 1 : 49.4; tek na 1500 m Mehlohes 3 : 52.4; tek na 5000 m Eberlein 14 : 17.2 (nov nemski rekord); tek na 110 m preko zapreke: Kumpmann 14.7; tek na 400 m preko zapreke: Hölling 51.6 (nov evropski rekord); skok v višino: Gehmert 195 cm; triskok: Ziehe 14.58 m; met diska: Lampert 49.35 m; met kopja Berg 69.48 m.

Zenske pa so dosegle naslednje prvenstvene uspehe: tek na 200 m Winkler 25.3; met diska: Maurermayer 46.76 m; skok v višino: Solms 160 cm; skok v daljavo: Schulz 5.92 m; tek na 80 m preko zapreke: Peters 11.8.

Končni rezultati državnega atletskega prvenstva moštev so: 1. Concordia (Zagreb) 20.853 točk; 2. Primorje (Ljubljana) 18.664 točk; 3. Ilirija (Ljubljana) 17.525 točk; 4. Železničar (Maribor) 17.296; 5. Jugoslavija (Belgrad) 16.189; 6. Hašk (Zagreb) 15.827; Rapid (Maribor) 15.548; 8. Maraton (Zagreb) 14.972; 9. SK Celje 14.780 točk.

Po prvotnih informacijah bi bila na drugem mestu belgrajska Jugoslavija. Kakor pa se je izkazalo, Belgrajčani niso pravilno računali točk in so padli celo na peto mesto. Na zvezni seji 6. t. m. je bil tudi že določen turnir finalnega tekmovanja med Concordijo in Primorjem. Ta zanimivi dvoboj bo 26. in 27. avgusta v Ljubljani. V Mariboru se bosta pa pomerila tretji in četrti placirani klub Ilirija in Železničar.

Joeja Louisa, »črnega bombardierja«, svetovnega bokarskega prvaka vseh kategorij, so organizatorji boja med njim in Tommyjem Farrom v Londonu poskusili na vsak način povabiti v London. Za prvo garancijo so mu ponudili 100.000 dolarjev, zdaj pa so mu povrh te ponudili še novo garancijo 35.000 funtov šterlingov.

Schmeling se bo še pomeril z Walterjem Neuselom. Datum in kraj pa za zdaj še nista določena. Po njegovem uspehu nad Heuserjem za njegov boj z Neuselom v Nemčiji razumljivo ni pričakovati velikega zanimanja.

Ken Overlin je zadnje čase v odlični formi, kar je dokazal že na več nastopih v Združenih ameriških državah. V Newyorku je boksal neodločeno z Eddiejem Piercejem.

Zahtevajte povsod naš list!

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura		Vlaga v %	Vetar	Padavine	
			zjutraj	zvečer			m/m	vrsta
Ljubljana	764.8	22.2	14.8	76	4	0	—	—
Maribor	764.3	24.2	11.0	61	5	0	—	—
Zagreb	764.7	24.0	11.0	80	4	NE ₁	14.0	dež
Belgrad	764.0	29.0	16.0	80	7	W ₁	38.0	dež
Sarajevo	764.8	20.0	15.4	70	10	NW ₁	—	—
Vis	760.2	27.0	20.0	60	2	SSE ₂	—	—
Split	760.0	30.0	22.0	60	5	NE ₁	—	—
Kumboj	758.9	3.0	21.0	50	5	E ₁	—	—
Rab	759.1	29.0	23.0	50	5	SE ₁	—	—
Dubrovnik	758.8	28.0	21.0	60	4	SE ₁	—	—

Vremenska napoved. Večinoma jasno, spremenljivo in toplo vreme.

Koledar

Danes, sredo, 12. julija: Mohor in Fortunat. Četrtek, 13. julija: Marijeta.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Garts, Moste-Zaloška cesta.

Tujskoprometna zveza priredi v nedeljo, dne 16. t. m. izlet k motodirkam na Jezersko. Sporedi se dobe in prijave sprejemata obe biljetarni Putnika v Ljubljani: Tyrševa cesta 11 in Masarykova cesta 14.

Lastnike hranilnih knjižic Slovenske banke v Ljubljani, ki v kazenski zadevi proti ravnatelju banke Jankoletu Miroslavu še niso bili zaslišani pri katerem koli sodišču, poziva okrožno sodišče v Ljubljani (odd. X.), da mu sporoče svoje točne naslove ter točne podatke o hranilnih knjižicah, izdanih od Slovenske banke, zlasti njihove številke, kdaj, na čigavo ime in za kakšen smesek so bile izstavljene in v koliko še niso izplačane. Prijave je poslati pisмено okrožnemu sodišču v Ljubljani (odd. X.) najpozneje do konca t. m.

Za romanje v Rim, ki je združeno z osem-dnevnim potovanjem po Italiji v dneh od 13. do 20. avgusta, je prostih le še nekaj sedežev. Prijave se sprejemajo še do sobote, 15. t. m., in sicer v sredo in petek od 7–9 zvečer v Prosvetnem domu v Trnovem (Karunova ul. 14). Lahko se prijavi tudi pri župnem uradu v Trnovem.

Naše najlepše gorsko letovišče Jezersko je v mrzličnem pričakovanju nedeljskih motornih dirk na Jezerski vrh, katere se vršijo v nedeljo 16. t. m. ob 10 dopoldne. Lanskoletna prireditve je imela veliko število navdušenih gledalcev in je vključ dežju izpadla v splošno zadovoljstvo. Za letošnje dirke vlada od strani letoviščarjev, katerih je Jezersko že polno, kakor tudi od ostalih strani ogromen interes, kajti Jezersko zasluži, da si njegove kraste vsakdo ogleda in istočasno prisostvuje zanimivim motornim dirkam. Prijavit se zato pravdašno pri vseh uradih »Putnikas«, ki priredi v nedeljo avtobusne izlete po znani ceni na Jezersko. Za parkiranje osebnih avtomobilov in motorjev je vsestransko preskrbljeno. Privatni avtomobili, ki žele parkirati na sedlu, bodo pripuščeni na vrh do 9 dop. v kolikor bo za parkiranje prostor še na razpolago. Dirkalna proga se zapre za ostali promet ob 9.30 dop.

Rejec malih živali, najnovejša številka za julij, je izšla z zelo pestro vsebino, ki je sledeča: Kokleidoza — Kako vzgajamo kokoši jajčarico — Nekaj besed o rejki kokoši — Zakaj imajo kunič slabe kožuhe — O plemenjenju kuncev — Kozji hlev — Kakšno kozjo nai vzgajimo — Prirezujle kozam parklje — Prašič dobro žanje — Reja polzev — Podlistek, društvene vesti, Loterija rejcev malih živali — Drobšč — Po tujem svetu, posvetovalnica, vsak mesec ena, tržne cene, za smeh in kratak čas. V listu so tudi slike lepih dobikov Zvezne loterije rejcev malih živali in obvestilo, da je žrebanje preloženo na 16. julij. List stane letno 30 din in se naroča v Ljubljani, Karunova ul. 10.

Razpis zdravniških mest. Razpisujem službo zdravnika združene zdravstvene občine Kostanjevica ob Krki v lastnosti banov. uradniškega pripravnika za VIII. pol. skupino. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v državno odnosno banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih ter zdravniško pripravljivalno dobo in vsaj 6 mesecev bolniške prakse iz porodništva in ginekologije. — Razpisana je tudi služba zdravniškega uradniškega pripravnika v banov. bolnišnici v Brežicah. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v državno odnosno banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih ter zdravniško pripravljivalno dobo. Prošnje na se vlože pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 31. julija 1939.

Ob priliki ogleda izkopanin stare cerkve in godu Zmage sv. Križa, 16. VII. 1939 bo tabor zmage Kristusa Kralja. Spored: 1. Ob 10 sv. maša in cerkveni govor. Govri g. kanonik stolni dekan dr. Fr. Kimovec. Med sv. mašo ljudsko petje. 2. Po sveti maši tabor. Govori prof. Zitko iz Ljubljane. 3. Spreved k izkopaninam stare cerkve in ogled. Fantje, kateri imajo kroje, nastopajo v krojih, prav tako dekleta. Pesem »Poite hribi in doline«. 4. Odmor in okrepilo. Godba. 5. Ob 3 semeniške pete litanije Matere božje. Proja pevec iz sosednjih župnij. 6. Po litanijah postaja zabava. 7. Sklep s pesmijo »Je angel Gospodov«. in »V prestol slave vekovitec. Bog živi! Kat. prosv. društvo Sv. Križ, p. Moravče.

Poziv odklopancem. V Belgradu se je ustanovilo »Udruženje odklopanih zlatom ili sreornom medaljom za hrabrost«. To društvo je nacionalna organizacija, ki pospešuje državljansko in narodno zavest med jugoslovanskimi državljani, predvsem pa ima namen zbrati in združiti pod svojim okriljem vse tiste, ki so bili v borbah za naše osvobodjenje in zedinjenje odklopani z zlato ali pa srebrno medaljo za hrabrost. Tem odklopancem hoče organizacija priboriti priznanje za zasluge, ki so si jih pridobili v naših osvobodilnih vojnah. Organizacija ima sedež v Belgradu, pododbore pa v posameznih banovinskih središčih. Da bi se mogel čim prej ustanoviti tudi pododbor za dravsko banovino, zato naj vsi odklopanci do konca tega meseca, to je do 31. julija 1939 pošljejo na naslov pooblaščenca osrednjega odbora t. j. dr. Turk Ernest, Privoz 9, Ljubljana, sledeče podatke: 1. Priimek in ime. 2. Poklic. 3. S katero medaljo je bil odklopan: z zlato ali srebrno. 4. Ukaz o odklopanju. 5. Naslov stalnega bivališča. Ti podatki so neobhodno potrebni in naj jih vsak točno izpolni ter pravčasno dostavi na ime pooblaščenca, obenem pa naj priloži znamko za odgovor in pojasnila.

Sarajevski atentat pred 25 leti

Dogodki v juniju in juliju leta 1914 v francoski luči

Pred štirinajstimi dnevi je preteklo 25 let od umora avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda v Sarajevu — dogodka, ki je neposredno sprožil svetovno vojno. Vsako leto je bila ob tej obletnici veliko pisanja in ugotavljanja o pravih ozadih in vzrokih atentata v Sarajevu. Vsako leto so prihajale na dan nove zanimivosti in podrobnosti.

Letos so bila v Franciji prvič objavljena uradna poročila tedanjih francoskih diplomatskih zastopnikov na Balkanu in v Srednji Evropi o Sarajevu. Ta poročila, ki so vse do petindvajsetletnice ležala v varnih arhivih francoskega zunanjega ministrstva v Parizu, osvetlujejo sarajevski dogodek in njegova ozadja z novo lučjo, ter živo in nazorno slikajo mesec dni, ki je preteklo od atentata do izbruha vojne.

27. junija 1914 je francoski poslanik v Belgradu Desoo poslal zunanjemu ministru Vivianu naslednje brzojavko:

»V nedeljo je Vidovdan, obletnica bitke na Kosovu. Ta usodni datum praznuje vse srbstvo in pride ob njem do velikih narodnih manifestacij zlasti v elavskem samostanu Ravanici, kjer so srbski begunci ob koncu sedemnajstega stoletja spravili kretu carja Lazara. »Narodna odbrana«, zveza srbskih domoljubov, ustanovljena v Srbiji po priključitvi Bosne k Avstriji, zbira ob tej priliki prispevke. Ni treba omenjati, da dobiva obletnica Kosova letos popolnoma novo lice navdušenja in upanja. »Narodna odbrana« je objavila dolg manifest, v katerem izjavlja, da Kosovo še ni maščevano. Če so Turki že plačali svoj dolg, so še drugi dolžniki, ki morajo priti na vrsto.«

o osebnosti atentatorja Principa

poslal torej sporočilo:

Gavrilo Princip iz Grahova v Livanjskem okraju, iz majhnega kraja, kjer sta se ohranila ljubezen do svobode in epomina na vstaje, katere so se vedno končavale v krvi, iz kraja, ki je bil ognjišče velike narodne agitacije v drugi polovici devetnajstega stoletja. Ta Gavrilo Princip je moral pa vseh verjetnostnih zakonih postati terorist in atentator, brž ko je prebral prvih nekaj strani iz kakšne anarhistične brošure in se srečal s kakim mladim revolucionarjem. Čeprav ima le devetnajst let, je pri policijski preiskavi v Sarajevu izpovedal, da je že dolgo imel namen ubiti kako visoko osebnost in sicer iz narodnostnih razlogov. Blo mu je torej docela veseno, če ubije nadvojvoda Ferdinanda ali katero drugo osebnost, katere volja se veštuje vsem njegovim bratom.

Zanikrna avstrijska varnostna služba

O skrajno nemarni in neumno organizirani avstrijski varnostni službi v Sarajevu je dunajski poslanik poročal v zunanje ministrstvo 30. junija tole:

»Preden avstroogrska vlada obtožuje koga drugega, bi morda storila pametno, če bi začela

sumiti o svoji lastni organizaciji. Današnji tisk ves soglašal o očitkih, kako nesmiselne in neskladne so bile varnostne odredbe v Sarajevu. »Prepovedano je bilo vse razen uporabe revolverja,« pišejo: Po informaciji, za katere točnost mi jamčijo, je treba nered v delu sarajevske policije razlagati še drugače kakor z običajnim nasprotjem med avstrijskimi policijskimi in vojaškimi oblastmi. Pri atentatu z bombami je bil od drobec zadet tudi neki Reich. Ta je bil svoje čase agitator velikoserbske stranke, potem pa se je uklonil avstrijski policiji, ki ga je uporabljala, da ji je ovajal svoje bivše tvariše. S tem si je pridobil pri policiji tako zaupanje, da so ga pooblastili, naj organizira varnostno službo na poti, po kateri je šel nadvojvodskega prepoved. Reich pa je to priliko izkoristil, obvestil zarotnike in jih postavil tja, kjer bi sicer moral stati vladni stražnik.

Srbska vlada ni bila kriva

Avstrijska vlada je bila o pripravah za atentat obveščena od serbske vlade, kakor prica poročilo podtajnika v francoskem zunanjem ministrstvu Ferryja z dne 1. julija. Poročilo govori o obisku tedanjega serbskega poslanika Vesniča pri zunanjem ministru. Poslanik je ministru povedal, kakor pravi poročilo:

»...da smatra atentat na nadvojvoda kot odgovor na priključitev Bosne k Avstriji, po drugi strani pa so se nekateri avstrijski krogi bali nadvojvoda kot človeka z močno roko. Srbska vlada je celo obvestila avstrijsko vlado, da je zvedela nekaj o zaroti.«

To poročilo jasno zavrača tedanje in poznejše ter avstrijsko govorjenje o tem, da je bila srbska vlada v zvezi z atentatorji ali jim celo dajala podporo. Na podlagi te krivične obdolžitve je Avstrija poslala Srbiji sramotni ultimatum in ji napovedala vojno. Tuda druga francoska diplomatska poročila govore o preiskavi, ki jo je v Sarajevu od 13. julija dalje vodil dr. Wiesner, visok uradnik dunajskega notranjega ministrstva. Ta je po skrbnem raziskavanju ugotovil, da ni mogoče dobiti nobenega dokaza za krivdo srbske vlade pri atentatu. Tajne organizacije, ki so dale Principu orožje v roko, po njegovih ugotovitvah niso uživale nikake podpore od serbske vlade. Wiesner je izid preiskave brzojavil na Dunaj, toda tam njegovih navedb v omami zmagovalne vojne, ki se je obetala, nihče ni smatral vzeti na znanje in jih upoštevati, ker pač niso ustrezala bojevitim dunajski kliki. Ta Wiesner je bil v najnovijem času aretirani, češ da je s svojim delom in pisanjem skušal valiti krivdo za začetek svetovne vojne na Nemčijo.

Grde spletke na avstrijskem dvoru

Dunaj, tedanji avstrijski dvor in habsburška rodbina so tedaj živeli v najgršjih spetkah. Te pričajo, kako zaviražen je bil pri dvorni kliki nadvojvoda Ferdinand in posredno govore o tem, da je onim ljudem njegova smrt bila dobrodošla, ker jih je rešila njega in ker jim je dala povod za kr-

Tiensinska zapora

vavi ekok na Balkan. Poslušajmo še eno poročilo francoskega poslanika na dunajskem dvoru o tem: »Nadvojvoda Ferdinand, ki je za življenja vzbujal toliko bojazni in sovraštvi, je še po smrti vzemirljiv in grozeč. Atentat nanj je poživil tu sovraštvo proti Srbiji in celo proti Rusiji. Pod pretezo, da hočejo maščevati umor, nameravajo načeti celotno balkansko vprašanje. Medtem pa se ob njegovi smrti nadaljuje spor med njegovimi pristasi, bolj razočaranimi kakor obupanimi, ter med njegovimi nasprotniki, ki le preveč odkrito triumfirajo. O pogrebnih časteh, ki gredo nadvojvodu kot cesarski in kraljevi visokosti, kot dediču prestola, kot vrhovnemu poveljniku vseh vojaških in pomorskih sil, razpravljajo in tuhtajo v imenu nespremenljivih dvornih določil, da bi jih ne bilo deležno tudi truplo njegove žene. Dosegli so, da se zaradi tega ni noben ud habeburške rodbine potrudil, da bi telesne ostanke žrtve spremljal iz Sarajeva na Dunaj. Vojvka ni z ničemer sodelovala pri pogrebu. Sklicevali so se, da je treba priznati na starega cesarja in so s to pretezo odklonili udeležbo vseh vladarjev in knezov, ki so hoteli osebno prisostvovati pogrebu.

Pogreb sam je dal priliko še za druge vrste manifestacij. Kakih sto avstrijskih aristokratov, ki pripadajo prvim rodbinam v monarhiji, je z bratom pokojne nadvojvodinje, grofom Chotekom na čelu protestiralo proti nezadostnim častem, izkazanim nadvojvodu in nadvojvodinji. Ti aristokrati so se v petek zvečer pridružili pogrebniemu sprevodu, ko je odhajal iz dvorne kapele. V sprevodu je šlo samo nekaj dvornih uradnikov, pred njimi in za njimi pa oddelek konjenice. Dogodek je vzbudil na Dunaju silno pozornost.

Taki so torej junjski in juljski dogodki leta 1914 v francoski uradni luči...

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 12. julija: 12. Koncert operne glasbe (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Sramel »Skrijanček« — 14. Napovedi — 14.30 Sinji sport v Sloveniji (g. Janko Colnar) — 14.50 Zbo. praških učiteljev (plošče) — 15. Napovedi, poročila — 15.40 Nac. ura: Obrti v Zagrebu v sred. voku (Srđja Djokić, knjiž.), Zagreb — 16. Lehar: Dožela smehljiva, potpuri (plošče), 20.10 Osvobodjenje Slovenske kraljine (g. prof. Jože Mavčec) — 20.30 Violinski koncert g. Mirana Viherja, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 21.15 Bežigradski pevski zbor poje narodne (vojaške) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Veselo in žalostno pojeta Jožek in Ježek.

Drugi programi

Sreda, 12. julija: Belgrad: 20. Arie — 20.30 D. nizozemske opere »Don Pasquale« — Zagreb: 20. Ljubljana: 20.30 Dvorakova opera »Rusalka« — Sofija: 19.45 Puccinijeva opera »Tosca« — Varšava: 19.20 Ork. in solisti — 21. Chopinove skladbe — Budimpešta: 20.30 Puccinijeva opera »La Boheme« — 23. Ork. konc. — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21. Ope. eta — Rim-Bari: 21. Simf. konc. — Berlin: 20.15 Nar. pesmi — Bratislava: 20.15 Zab. in plesna gl. — Lipsko: 20.15 Plesni večer — Köln: 20.30 Lortzingova oper. »Car in tona« — Stuttgart: 20.15 Vojnske pesmi in koračnice — Monako: 20.30 Slavnostni konc. — Bernomünster: 20.15 Ork. konc. — 21.40 Plesna gl. — Strassbourg: 20.45 Simf. koncert.

Mornariško ministrstvo ima namen na prihodnji seji kongresa zahtevati, da se zgradi dve novi 45.000 tonski bojni ladji. Zdaj grade 6 ladij po 35.000 ton, 2 pa po 45.000 ton. Stroški za zgraditev ene 45.000 tonske ladje bodo znašali 100 milijonov dolarjev.

Novi odobreni krediti v Angliji za primer vojne

Včeraj so bili objavljeni podatki o novih naknadnih kreditih v znesku 12 milijonov funtov šterlingov, določenih za primer morebitne pripravljenosti. Tako je med drugim določenih 150.000 funtov šterlingov v posebni sklad, namenjen Malti, 823.000 funtov šterlingov pa za opremo lokalnih vojaških oddelkov v afriških posestvih, predvsem pa v Nigeriji, ob Zlati obali, v Gambiji, Keiji, Ugandi, Tanganjiki in v severni Rodeziji. Vsota 946.000 funtov šterlingov je določena za zgraditev in vzdrževanje stalnih nacionalnih taborišč, 300.000 funtov šterlingov pa za novo vladno informativno ustanovo. V zadnji vsoti je zapopaden vezi z inozemstvom, za 150.000 funtov pa je povečana podpora za pospeševanje in krepitev kulturnih vezi z inozemstvom. 40.000 funtov je namenjenih za ministrstvo za informacije, ki naj bi bilo v primeru vojne ustanovljeno, ter 5000 funtov za razširjenje palestinskega tiskovnega urada. Za propagando v kolonijah v primeru vojne je določenih 30.000 funtov. Z naknadnimi krediti je določen tudi prispevek 50.000 funtov šterlingov za angleško društvo Rdečega križa za vzdrževanje španskih beguncev v Franciji in 25.000 funtov kot podpora angleškemu državljanom v Madridu, dalje 1.180.000 funtov šterlingov za pokritje stroškov, ki so nastali pri preprečevanju nemirov v Palestini, in to poleg vsote milijona funtov, ki je bila prej deljena. Razen tega je določena podpora približno 2.5 milijona funtov za zboljšanje kakovosti mleka in za pospeševanje ovčarstva, kakor tudi za obdelovanje nerodovitne zemlje, 153.000 funtov pa je namenjenih za nabavo raznega orodja, ki se uporablja pri popravilu cest in mostov, kateri bi v primeru morebitnega sovražnega napada mogli biti obšutno poškodovani.

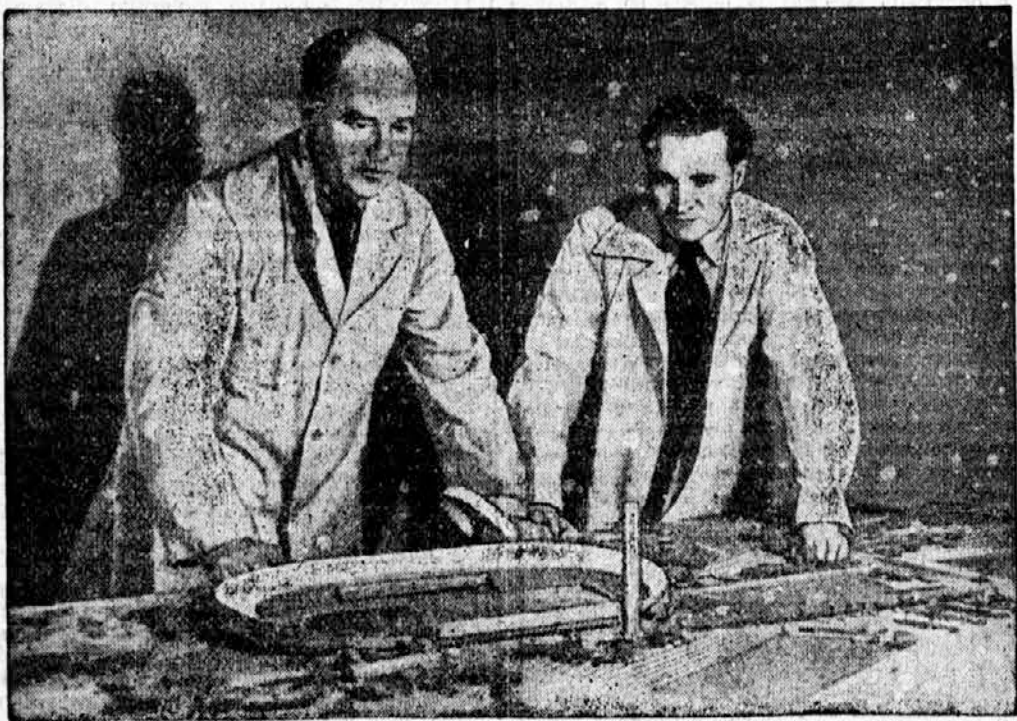
Odobreni so bili dopolnilni krediti v znesku 10.000 funtov šterlingov za ustanovitev novega urada »Foreign Publicity«. Poleg tega so bile odobrene tudi večje vsote za kritje stroškov pri izvajanju zakona o vojni pripravih za ustanovitve ženskih oddelkov.

Šop Mozartovih las

Stari milanski profesor glasbe po imenu Vittorio Maria Lanco hrani v svoji hiši kosom las znamenitega skladatelja Mozarta. Do sedaj se ni vedelo za kos las, ker se en kosmahaja v salzburškem muzeju, a drugi v Londonu. Milanski glasbenik je ugotovil, da je kosmah pristen. Prof. Lanco je dobil ta kosmah od nekega arhitekta, kateremu ga je podaril nek nemški princ.

Počitniška taborenja v Nemčiji

Letošnja poletna taborišča nemške mladine, ki živi v inozemstvu, bodo nosila ime »Wilhelm Gustloff«. V celoti bodo postavljena tri telika taborišča za deklice in 4 taborišča za dečke. Ta taborišča bodo po raznih nemških mestih. Pričakujejo, da bo prišlo v Nemčijo 2000 dečkov in deklic iz Bolgarije, Italije, Jugoslavije, Portugalske, Rumunije, Turčije, Madžarske in iz nekaterih ameriških držav.

Model velikega olimpijskega stadiona v Helsinkih. Stadion bo dograjen še letos in imel prostora za 70.000 ljudi. Na sliki vidimo tudi oba njegova graditelja.

R. L. Stevenson:

OTOK GLASOV

Ta ladja je bila jadrnica, ki je bila namenjena v Honolulu, tam bi bila morala kupčevati po vsem plitvem otočju. Velika sreča je bila za Keola, da je posadka izgubila med hudim viharjem enega moža, ki ga je morje splavilo čez krov. Nabena ga smela ni imela, da bi si človek kaj umisljal. Keola si ni upal ostati na osemih otokih. Novice se razširijo od sile naglo in vsi ljudje tako radi blebatajo in si pripovedujejo novosti, da bi bil čarovnik, če bi se bil Keola skrnil na eevnem koncu Kauaija ali pa na južnem koncu Kauja, izvedel se predem bi bil mesec v kraju in potem bi bil moral Keola umreti. Zato pa je napravil to, kar se mu je razdelo najpametneje: nadomestil je moža, ki je bil utonil v marsikakšnem pogledu se mu je na ladji godilo prav dobro. Jed je bila posebno mastna in bilo je veliko, dan za dnem so imeli prepečenec in osoljeno govedino ter grahovo juho in močnate pudinge in loj dvakrat na teden, tako da se je Keola močno zredil. Tudi kapitan je bil dober mož in posadka ni bila elabša kakor drugi belci, ki jih je bil spoznal. Najhujša in najtrša pa je predla Keoli, ker je bil na ladji posebno strog in hud krmar. Krmarja je bilo od vseh ljudi, kar jih je bil Keola kdaj srečal, najtežje zadovoljiti. Vsak dan ga je pretepal in preklinjal za tisto, kar je bil Keola napravil in za tisto, česar ni bil napravil. Udarci, ki jih je delil, so močno boleli, kajti

krmar je bil močan mož, in besede, s katerimi je obkladal Keola, so bile kaj tečne in neprikladne, kajti Keola je izhajal iz dobre družine in je bil navajen, da so se ljudje do njega vedli spoštljivo. Najhujše od vsega gorja, ki je padalo nanj, pa je bilo, da se je krmar vselej, kadar je le Keola ujel kakšno priliko za spanje, prebudil, ga mahnil s koncem vrvi in ga spet spravil na noge.

Keola je spoznal, da tako ne more več iti naprej, in sklenil je, da bo po-begniti.

Mesec dni so bili še preč od Honolulua, ko so nekega dne zagledali zemljo. Lepa, zvezdnata noč je bila, morje je bilo mirno in nebo svetlo. Trajno je pihal pasat, in tod je bil otok, na njihovi vetrovi strani, širok palmov pas, ki je bil plosko razprostrt čez morje. Kapitan in krmar sta si ga ogledavala skozi nočni daljnogled, ga omenjala z imenom ter se pogovarjala o njem, ko sta stala zraven krmila, katero je držal v rokah Keola. Po vsem videzu je bil to otok, ki ga trgovci nikoli niso obiskovali. Sodeč po tem, kar je bil govoril kapitan, je bil to povrhu tudi še otok, na katerem ni bilo nobenega človeka, toda krmar je bil drugačnega mnenja.

»Se pet belčev ne dam za vodnika,« je dejal. »Neko noč sem se vozil z jadrnico »Eugenio« prav tod mimo, prav takale noč je bila, kakor je nocojšnja, pa so ti lovili pri plamenicah, in obrežje je od luči kar mrbolelo kakor mesto.«

»Je že dobro, je že dobro,« je dejal kapitan, »glavno je, da obala tod strmo pada in da na karti tudi ni nikjer zazna-

movanih v bližini nobenih nevarnih mest. Kar za burjo jo bomo pobirali mimo. Vozi naravnost, strma na tok, ali ti nisem rekli!« je zavpil nad Keola, ki je bil poslušal tako napeto, da je bil pozabil krmariti.

In krmar je klel nad njim in prisegel, da ta Kanak ni prav res za nobeno reč na svetu, in da bo za Keola prekleto mrzel dan, kadar se bo enkrat vstopil odzadaj zanj z ocepkom v roki.

In nato sta legla na streho kajute ter prepustila Keola samemu sebi.

»Ta otok mi bo prišel zelo prav,« si je mislil; če tam trgovci ne hodijo na kopno, potem tudi krmar nikdar ne bo prišel. In kar zadeva Kalamakeja ta prav gotovo ne potuje tak daleč.«

In pri tem je začel jadrnico naravnati zmerom bliže k otoku. To pa je moral delati na vso moč potihem in na skrivaj, kajti najslabše je bilo pri teh belcih, in prav posebe se pri krmarju to, da človek nikdar ni bil varen pred njimi. Vsi so ponavadi trdo spali ali pa so se vsaj delali, da spe, in so nato, če je jadro le zatrepalo, planili kvišku ter se s koncem vrvi spravili nad človeka.

Tako se je Keola primikal prav pomaloma vedno bliže k otoku, vsa jadra so bila napeta, in kmalu je bila ladja že tik ob kopnini, in šum morja ob njenih platah je postajal čedalje glasnejši.

V tem trenutku pa se je krmar na strehi kajute nagnel vzravnal.

»Kaj pa počneš,« je zarjil, »Zdaj, zdaj bo ladja v peče!«

Z enim samim skokom je bil pri Keoli in Keola se je z drugim skokom po-

gnal naravnost čez ograjo v morje, ki je migljalo v zvezdnem siju. Ko je spet izplaval na vrh, je bila ladja že znova zavila v svojo pravilno smer, in krmar sam je stal ob krmilu, in Keola je elišal, kako je klel Morje je bilo v zatišju bližnje obale popolnoma mirno, razen tega je bilo tudi toplo in Keola je imel svoj pomorski nož, tako da se mu ni bilo treba bati morskih psov. Tik pred njim so drevesa nehala, v zemeljskem pasu je bila zaseka kakor ustje v pristanišču, in plima, ki je bila prav ta čas visoka, ga je nesla naravnost skozi zaseko. V pčli minuti ga je prineslo vanjo, v pčli minuti je bil iz nje: plaval je v široki, plitvi vodi, ki je bleščala od desetisočih zvezd, bliže in bliže, in okrog in okrog njega se je razprostiral pas zemlje sevoim robom od palm. In čutil se je, kajti otok je bil tak kakor zanj ni bil vedel niti iz pripovedovanja.

Čas, ki ga je Keola prebil na tem kraju, je pripadal dvema dobama; — v prvi je bil sam, drugo pa je preživel pri plemenu. Skrajja je iskal vsepoved po otoku in iztikal, pa ni mogel najti nobenega človeka; le nekaj koč je stalo v neki vasi, in še so se videli sledovi ognjišč. Pepel teh ognjev pa je bil mrzel in dež ga je bil raztresel, in sapa je bila pihala ter prekucnila nekaj koč. Tod se je naselil ter si napravil tok za ogenj in skoličasto kljukco, pa je lovil ribe in si jih kuhel ter pil ribjo juho, kajti na celem otoku ni bilo pitne vode. Dnevi so se mu vlekli in noči so ga mučile s strahom. Napravil si je svetilko iz lupine kokosovega oreha in prekal olje zrelih

orehov ter si iz vlaken spletel steni; in kakor hitro je napačil večer, se je zapiral v svojo koč, prižgal svetilko ter v strahu in trepetu ležal do jutra. Večkrat mu je prišlo na misel, da bi bilo zanj boljše, če bi zdaj ležal na dnu morja in bi se njegove kosti tam pozibavale z drugimi.

Ves ta čas je prebil na enem kraju otoka, kajti tam je bila laguna, na njenem bregu so stale koč in v laguni samo je kar mrgeleto lepih rib. Na drugo plat otoka se je podal samo enkrat, in samo enkrat si je ogledal obrežje, pa se je odandol vrnil trepetaje. Prav nič vse mu ni bila podoba tega obrežja, zopern mu je bila svetli pesek s školjkami in z močnim solncem ter s hudim šumenjem valov. »Ne, ne more biti,« si je mislil, »in vendar je zelo podobna. Toda, kako bi tude le utegnil vsaj slutiti! Čeprav se vedejo ti belci tako kakor bi natančno vedeli, kam jadrajo, jim nevarnost prav tako malo prizanaša, kakor vsem drugim ljudem. Tedaj smo se le kljub vsemu, vozili v krog, tako da sem nemara še celo prav blizu Molokaja ter utegne biti tole obrežje prav tisto, na katerem je moj taat takrat pobiral svoje dolarje.«

Pozneje je bil previdnejši ter se je le rajši zamajal na drugi plat otoka.

Morda mesec dni pozneje pa so prišli prebivalci tega kraja — bilo jih je šest polnih čolnov. Bili so lepe človeške rase ter so govorili jezik, ki je bil kaj malo podoben tistemu, ki ga govorijo na Havajih; toda precej besed je bilo istih, tako da se Keoli ni bilo težko sporazumeti.